

סגולת ישראל

הנותן מתנה לחבירו צריך להודיעו, שנאמר לדעת כי אני ה' מקדשכם (שמות לא: יג). אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם. מכאן אמר רבן שמעון בן גמליאל: הנותן פת לתינוק צריך להודיע לאמו. מאי עביד ליה? וכו' אמר רב פפא: שאיף ליה מאותו המין (שבת י:).

ופירש"י וז"ל: "צריך להודיעו" מתן פלוני אתן לך, וזהו דרך כבוד דשמה יתבייש לקבלה, ומתוך כך מתרצים בדברים ואינו בוש בדבר, וכן אם נתנה בביתו שלא מידיעתו [שחשש שמא יתבייש לקבלה אין כאן, שזהו בדיעבד] צריך להודיעו שמידו באה לו, שמתוך כך יהא אוהבו. "לדעת כי אני ה' מקדישכם" להודיעם אני בא שרוצה לקדשם עכ"ל. וכמובן שזה רק במתנה, אבל לא כן במי שנותן צדקה דאז מוטב שהמקבל לא ידע מי נתן לו, כדי שלא יתבייש כמבואר בתוס'.

ודבד זה הוא בכלל "והלכת בדרכיו, מה הוא - אף אתה" שעל האדם ללמוד מהקב"ה בכל דרכי החסד שלו, כי לבד מה שהקב"ה עושה חסד עם האדם בכל עת ובכל זמן בלי הפסק כלשהו, בכל האופנים ובכל המצבים, הוא מקפיד ורוצה שהאדם ידע ויבין את מהות החסד שהוא עושה עמו כמו שהו, היינו, מלבד חובתו של האדם לדעת את ה' במובן של דע את אלקי אביך, שעליו להתמסר כולו לה' ולהתאחד עם מקור החיים הנצחיים בתור חלק אלוך ממעל, עליו גם להבין את החסד ושפע הטוב שה' משפיע עליו, ושהוא מתעניין תמיד ומזה תצא לאדם הכרה גדולה יותר במהות החסד, כי כשידע שהקב"ה מתעניין בכל הפרטים הנוגעים לו אף בענינים הפעוטים ביותר אז אין ערוך לשמחתו ותענוגו.

ובאופן זה ביאר אדמו"ר זצ"ל מסלובדקה עניני ברכת הנהנין, מטרות ותכליתן, שעל ידי הברכות יבא האדם לידי הכרה שהבורא ית' עצמו מכין בשבילו כל חיותו וצרכיו וע"י זה יגיע אל העונג הרוחני הנצחי כנ"ל. ובאופן זה חייב האדם להתדמות לקונו, להיטיב עם כל אדם בכל יכלתו,

הן בענינים הגשמיים, שבזה יכלתו של האדם הוא מוגבל באפשרויותיו הכספיות, והן בענינים הרוחניים, להעניק לחברו מידעויותיו, להתייחס אליו בכבוד ולהשתדל תמיד לגרום לו נחת רוח, שבזה כל אדם הוא עשיר, כי הוא מוכיח לחברו את ידודותו האמתית שאיננו דורש שום תמורה בעד טובתו וכמו שהקב"ה, כביכול, נותן בחנם כמו שנאמר "אם צדקת מה תתן לו" (איוב לה), ולכן על האדם להיות נקי מכל נגיעה ופנייה אישית בשעה שמטיב לזולתו, שלא יחשוב לקבל גמול ותשלום אלא רק לשם ההטבה עצמה, כי אם לא יגיע האדם לידי נקיות המחשבה בהטבתו עם חברו לא ישיג את התכלית והמטרה האמתית שהיא "והלכת בדרכיו - מה הוא אף אתה".

וראוי לשים לב ביחוד לענין זה של שבת, שעליה נאמר "מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל - לך והודיעם". מזה אנו רואים שהשבת היא המתנה הגדולה ביותר שניתנה לישראל, וזה מפני שבה נכללו כל החיים הרוחניים וקיום כל מצוות התורה, ואם התורה בכללה היא נשמתה של אומה הישראלית הנה השבת היא נשמת התורה, היא קודש הקדשים של מקדש הרוח שלנו, היא הנה הנקודה המרכזית שכל הניצוצות של היהדות יוצאים ממנה וחוזרים אליה, ועם רבוי אורה של שבת מתרבה המאור של כל התורה כולה.

כי השבת איננה מצוה פרטית, בוודת, אלא היא מקיפה ותופסת את כל הכלל כולו, כנשמה זו הממלאה את כל הגוף; היא כאילו עושה מהפכה בנפש האדם, כי היא מגדלתו ומרוממתו מעל כל הנעשה בעולם המעשה, ומכניסה אותו לתוך עולם הקדושה האצילות והזוהר האלוקי; ולכן נאמר בה זכור ושמור, מה שאין בשום מצוה אחרת, כי על ידי השבת מתרגל האדם לראות את עולמו של הקב"ה בעינים אחרות והוא מתחיל להאמין בחדוש העולם, "כי ששת ימים עשה ה' את השמיים ואת הארץ, את הים ואת כל אשר בם וינח ביום השביעי", וחידוש העולם פירושו שהרוח קדם לחומר והחומר נתחדש על ידי כח רוחני קדמון נצחי ואין סופי, ואז הנך מרגיש כי גם רוחך אתה קדם לחומר - הגוף וטבעיו - לרוח זו אתה צריך לתת את משפט הבכורה. (ב"שבת מלכתא" לגרמ"א עמיאל ז"ל הגאב"ד תל-אביב ענין רחב בזה).

וכדאי להביא כאן את דברי בעל ה"עקדה" בראשית וז"ל "מפני שמאמיני הקדמון חשבו שכל הבריאה כולה נמשכת תמיד משפע אלקים בלי התחלה והפסק, כאור המושפע מהשמש, והעולם קדמון כקדמות ה'

ית', וזה הראה הקב"ה לאברהם אבינו וא"ל צא מאיצטגנינות שלך, כי הכיר עתה ע"י הבטחת זרע לזקוניו שהוא דבר יוצא ממנהג הטבע שהשי"ת הוא בורא ומחדש עולמו ועל כן יש ביכלתו לשנות טבעו לפעמים לטובת המושגחים מאתו בהשגחה פרטית וכו', והנה האות המורה לנו על אמונת החידוש הוא יום השבת, המורה על מנוחת ושבתות והפסקת השי"ת לברוא עוד, כי אין מנוחה כי אם אחרי כלות המלאכה, ולדעת מאמיני הקדמון אין מקום למושג ורעיון מנוחת השבת ושבתות. ונמשך מזה כי אם בכל ימי המעשה יצאו דברים רבים מן הכח אל הפועל, כעין תולדות הבנים מזיווג אבותיהם זכר ונקבה, תצא מיום השבת ההשגחה היקרה מחידוש העולם והיות היכולת ביד השי"ת לשנות הטבע לבני ישראל המאמינים בה' ובתורתו. וזה שאמר המדרש דרך משל: אמרה שבת, לכל נתת בן זוג ולי לא נתת, וא"ל: כנסת ישראל יהא בן זוגך, ר"ל אם לכל יום נתתי כח בריאותי להוליד תולדות שונות - אתה תוליד השגת האמת ע"י ישראל שהוא בן זיווגך" עכ"ל

למדים אנו מזה כי השבת מורה לנו חידוש העולם ע"י הבורא ית' וכן על השגחתו הפרטית ושעבוד הטבע לרצון ה' כפי שהיה ביציאת מצרים וכל האותות והמופתים. אבל באמת השבת איננה רק הוכחה לחידוש העולם מצד המסובב, היינו העולם, אלא בעיקר מבחינת כבודו של מחדש העולם שהוא הסיבה הראשונה, "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש", כלומר לא רק שבת אלא גם "וינפש" שפירושו שיבה אל הצורה של עולם הנפשות, עולם האצילות, ביצירתם של עולמות עליונים, ועל ידי השבת קודש הננו נעשים שותפים, כביכול, לבורא ית' ביצירתם של העולמות העליונים הללו.

כי אחרי שתכלית הבריאה הוא האדם, והשבת היא קודש הקדשים של הזמן, ועליה נאמר "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת", היינו מעשה חיובי, שעל האדם לעשות כדי להעלות את עצמו ואת הבריאה כולה ברוחניות שלו, בקיום התורה ולימודה, כמו שאמרו חז"ל: "לא ניתנו שבתות וימים טובים לישראל אלא ללמוד בהם תורה" (ירושלמי שבת פ' ט"ו), לפיכך אנו מתדבקים בש"ק לא רק עם הבורא ית', כביכול, בעצמו, כי אם אנו מרגישים ביותר את "ישראל אורייתא וקוב"ה חד", והשבת היא המאחדת את החוט המשולש הזה.

וזה שאמר הקב"ה למשה "מתנה טובה יש לי בכית גזי ואני מבקש ליתנה לישראל".